

Laura Meriluoto vas

Kirjallinen kysymys vientivetoisen työmarkkinamallin vaikutuksesta sukupuolten palkkaeroon, työmarkkinoiden segregaatian purkamiseen ja naisvaltaisten alojen työvoimapulaan

Eduskunnan puhemiehelle

Petteri Orpon hallitus aikoo hallitusohjelmansa mukaan vahvistaa vientivetoista työmarkkinamallia. Hallituksen tavoitteena on lainsäädäntö, jossa palkantarkastusten yleistä linjaa ei voida ylittää valtakunnansovittelijan toimistosta tai sovittelulautakunnan toimesta annettavalla sovintoehdotuksella.

Vientivetoinen työmarkkinamalli tarkoittaa konkreettisesti sitä, että hallitus kieltää valtakunnansovittelijalta miesvaltaisten vientialojen tason ylittävät sovintoehdotukset. Tämä paitsi romuttaa ammattijärjestöjen sopimusvapautta myös estää naisvaltaisten alojen saamisen pois palkkakuo-pasta, koska naisvaltaiset alat eivät voisi saada miesvaltaista vientiteollisuutta korkeampia palkkaratkaisuja. Tällaiset ratkaisut juurruttavat naisvaltaisten alojen aliarvostuksen entistä pahemmin osaksi suomalaisia työmarkkinoita ja muuta yhteiskuntaa.

Suomalaisten työmarkkinoiden piirre on pitkään ollut erityisen vahva jakautuminen mies- ja naisvaltaisiin aloihin. Tasa-ammatteja, joissa on vähintään 40 prosenttia sekä naisia että miehiä, on Suomessa suhteellisen vähän. Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston mukaan vuonna 2021 tasa-ammateissa työskentelevien palkansaajien osuus oli kymmenen prosenttia. Sukupuolivähemmistöjen tilanteesta ja sijoittumisesta työmarkkinoille ei ole tällä hetkellä saatavana työelämätilastoja.

Viime vuosina on tapahtunut myös jonkin verran muutosta, koska naiset ovat kouluttautuneet myös miesvaltaisille aloille. Miehet puolestaan eivät ole samassa määrin kouluttautuneet naisvaltaisille aloille. Naisvaltaisten alojen palkkatason merkitystä tässä on hyvä analysoida ja selvittää, sillä monet naisvaltaiset alat, kuten sosiaali- ja terveyspalvelut, varhaiskasvatus ja ravintola-ala kärsivät työntekijäpulasta. Tämä vaikeuttaa jo yhteiskunnan toimivuutta, eikä tilanteeseen ole nähtävissä parannusta.

Tasa-arvoinen palkkaus on keskeinen perus- ja ihmisoikeus, jota jokaisen hallituksen on yksiselitteisesti velvollisuus aktiivisesti edistää. Samaa tai samanarvoista työtä tekeville on tasa-arvo-lain mukaan maksettava samaa palkkaa sukupuolesta riippumatta. Suomalaisten työmarkkinoiden vahva jakautuminen sukupuolen mukaan eli segregatio on yksi hidaste palkkakehitykselle. Jotta oikeudenmukainen palkkaus toteutuisi, tulisi Suomessa tehdä myös työehtosopimusrajoja ylittävää palkkavertailua.

Kirjallinen kysymys KK 106/2023 vp

Segregaation purkaminen on esimerkiksi hallituksen samapalkkaisuusohjelman ja hallituksen samapalkkaisuustoimenpiteiden kokonaisarvioinnissa 2020—2023 arvioitu hankkeista tehokkaimmaksi ja vaikuttavimmaksi.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten hallitus edistää ja seuraa keskeisen perus- ja ihmisoikeuden eli tasa-arvoisen palkkauksen toteutumista,

miten vientivetoinen työmarkkinamalli vaikuttaa naisvaltaisten alojen palkkaukseen ja työvoimapulaan,

miten hallitus arvioi vientivetoisen työmarkkinamallin sukupuolivaikutukset ja

miten vientivetoinen työmarkkinamalli vaikuttaa mm. samapalkkaisuusohjelman tavoitteeseen purkaa suomalaisten työmarkkinoiden vahvaa jakautumista nais- ja miesvaltaisiin aloihin?

Helsingissä 28.9.2023

Laura Meriluoto vas